

نشریه مطالعات نواحی شهری، دانشگاه شهید باهنر کرمان

سال اول، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۳

ارزیابی و تحلیل مدیریت شهری با تاکید بر شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری (مطالعه موردی: شهر خرم آباد)*

دکتر محمدحسین سرایی

دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری گروه جغرافیای دانشگاه یزد

نعمت شاه‌کرمی**

دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه یزد

حجت انیژ

دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه یزد

محسن کمانداری

دانشجوی دکترا جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه فردوسی مشهد

چکیده

چالش‌های موجود دنیای به شدت شهری شده امروز لزوم بازنگری مدیریت شهری را ضروری ساخته و مدیریت شهری نوین به دنبال طرح‌هایی در انطباق با ویژگی‌های بومی و محلی می‌باشد. از مؤثرترین شیوه‌های برخورد با مسائل شهری، ظرفیت‌سازی نهادها، مدیریت کارآمدتر و انتخاب الگوی بهینه برای مدیریت این مسائل می‌باشد. یکی از الگوهای مطرح شده در مدیریت شهری، حکمروایی مطلوب شهری می‌باشد که به عنوان مدیریت شفاف و پاسخگو با هدف نیل به توسعه اقتصادی، اجتماعی عادلانه و پایدار تعریف شده است. هدف این تحقیق بررسی و ارزیابی از جایگاه نظام حکمروایی مطلوب شهری در ساختار مدیریتی شهر خرم‌آباد می‌باشد. شیوه جمع‌آوری داده‌ها از طریق پرسشنامه بوده و تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار SPSS و مدل SWOT صورت گرفته است. حجم نمونه تحقیق با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر از شهروندان و ۳۴ نفر از کارشناسان و متخصصان مدیریت شهری انتخاب شده است. نتایج بدست آمده از مدل سوات نشان می‌دهد که موقعیت شهر خرم‌آباد از میان چهار حالت تهاجمی، محافظه کارانه، تدافعی و رقابتی در بدترین وضعیت ممکن یعنی موقعیت تدافعی قرار دارد. نتایج بدست آمده از آزمون T نشان می‌دهد که نظر شهروندان در مورد شاخص‌های حکمروایی مطلوب مثبت نمی‌باشد و فاصله اطمینان تفاوت میانگین نیز منفی می‌باشد که نشان می‌دهد شاخص‌های اندازه‌گیری شده میانگینی پایین‌تر از مقدار آزمون که در اینجا عدد ۳ می‌باشد، دارند. همچنین از دیدگاه کارشناسان غیر از دو شاخص پاسخگویی و قانون‌مداری بقیه شاخص‌ها نامطلوب ارزیابی شد.

واژه‌های کلیدی: حکمروایی مطلوب، مدیریت شهری، شاخص‌ها، خرم‌آباد

* دریافت مقاله: ۱۳۹۳/۶/۲۰

پذیرش نهایی: ۱۳۹۳/۱۰/۹

sorena94@gmail.com

** نشانی پست الکترونیک نویسنده مسئول:

۱- مقدمه

امروزه شهرها با مشکلات روزافزونی از جمله افزایش جمعیت، حاشیه‌نشینی، آلودگی زیست محیطی و فقر مواجه‌اند که در این میان، کلان‌شهرها وضعیت نگران‌کننده‌تری دارند. مدیران شهری خصوصاً در کلان‌شهرها نیز با انواع مشکلات مدیریتی مواجه می‌باشند که این امر نارضایتی مسؤلان رده بالا و شهروندان را بدنبال داشته است. کنش‌گران شهری که شامل عناصر حکومتی، خصوصی و عمومی می‌باشند، هر کدام در صورت امکان به دنبال بیشینه ساختن میزان قدرت و نفوذ در جامعه هستند و بر حسب میزان قدرت و نفوذ این عناصر می‌توان دو رویکرد حکومت شهری و حکمروایی شهری را تشخیص داد (کاظمیان، ۱۳۸۳: ۳).

تاکنون مدیریت شهری با رهیافتی ازالیدی و از بالا به پایین، باعث زوال حوزه عمومی و جامعه مدنی شده و در نتیجه بخش اعظم جامعه شهری شامل اجتماعات محلی و گروه‌های غیر رسمی که نقش مهمی در افزایش قدرت چانه زنی شهروندان دارند، از فرایند تصمیم‌گیری‌های شهری کنار گذاشته می‌شوند. کاهش کارایی و تأثیر گذاری سیاست‌های شهری و در عین حال نابرابری در توزیع مناسب کالاهای عمومی شهر و حاکمیت عقلانیت ابزاری و مالکیت خصوصی در سازمان‌یابی فضایی شهر، دست‌پنهان بازار و بازی تعادل عرضه و تقاضا را جایگزین کنش‌های انسانی و ارتباطی کرده است. حکمروایی مطلوب شهری فصل مشترک تمام کنشگران اجتماعی است و ریشه در چشم انداز مدیریت عمومی نو دارد (سدشیوا، ۲۰۰۸: ۶). در واقع ناکامی‌های اجرایی برنامه‌های توسعه از بالا به پایین و آمرانه که نگاهی یک‌سویه به شهروندان و آینده داشتند و نیز شکاف‌ها و جدایی که بین مردم و تصمیم‌گیران و مدیران شهری وجود داشت، زمینه طرح ایده حکمروایی خوب با مؤلفه‌هایی چون مشارکت، قانونمداری، شفافیت، پاسخگویی، عدالت را فراهم ساخت (اسدی، ۱۳۸۸: ۶).

این ایده اولین بار در اواخر دهه ۱۹۸۰ با ابتکار بانک جهانی و مرکز اسکان بشر سازمان ملل و سایر نهادهای بین‌المللی در ادبیات توسعه، وارد شده است و در واقع رهیافتی ساختار شکنانه به برنامه ریزی توسعه شهری مدرن دارد که بیشتر مبتنی بر مالکیت خصوصی و عقلانیت ابزاری است (پوتنم، ۱۹۹۳: ۱۶۳). این الگوی مدیریت شهری یک فرم جدید از مدیریت شهری است که پاسخگوی ضرورت تعادل چند وجهی میان

عناصر و نیروهای تأثیرگذار در جهت پایداری توسعه و شهروندمداری است. از اینرو توجه و تعمق در الگوی یاد شده، کمک زیادی به یافتن ترکیب جدیدی از همکاری سه بخش دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی در ارائه خدمات عمومی بهتر خواهد نمود (برنامه توسعه سازمان ملل متحد، ۱۹۹۷).

در سالیان اخیر، حکمروایی خوب، اهمیت خاصی در حوزه مدیریت دولتی مخصوصاً کشورهای جهان سوم پیدا کرده است و این به واسطه نقش مهمی است که حکمرانی در تعیین سلامت اجتماع و شهر ایفا می‌کند. تا قبل از دهه های ۱۹۸۰ مدیریت دولتی سنتی پارادایم در حوزه مدیریت بود اما با ظاهر شدن ابعاد منفی و نقاط ضعف آن، کارشناسان به فکر انتخاب یک پارادایم جدید در جهت مدیریت مناسب شهری بودند و بنابراین پارادایم دیگری به نام حکمروایی خوب شهری مطرح گردید (اطهاری، ۱۳۸۶: ۱۱). بنابراین با توجه به نتایج مثبتی که از این شیوه مدیریت در کشورهای توسعه یافته، نمایان شد، باید بازنگری کلی در شیوه حکومتی و مدیریتی کشورهای در حال توسعه صورت گیرد. زیرا پس از مشاهده مشکلات عدیده ناشی از شیوه های مدیریتی متمرکز، می توان به این نتیجه رسید که برای دستیابی به توسعه منطقه ای باید خود مردم را درگیر مسئله کرد و این امر نیازمند جامعه مدنی است. اصلی ترین ویژگی این جوامع، وجود نهادهای حایل میان مردم و حکومت است (اسماعیل زاده، ۱۳۸۵: ۲۳).

در جامعه مدنی به واسطه حضور نهادهای مدنی و عدم دست اندازی حاکمیت به حوزه های عمومی، مانند آموزش و پرورش و عدم تفوق یک ایدئولوژی حکومتی بر نهادهای غیر دولتی و جامعه پذیری سیاسی آن به جای آن که معطوف به منافع حاکمان باشد، ناظر به آینده اجتماعی شهرنشینان است (ممتاز، ۱۳۸۲: ۱۶). اهداف این تحقیق با توجه به مشکلاتی که در مدیریت شهری خرم آباد وجود دارد با بیان و تعریف حکمروایی مطلوب شهری و شاخص های آن به ارزیابی از وضعیت عملکرد مدیریت شهری خرم آباد و همچنین بررسی نقاط قوت و ضعف، فرصت ها و تهدیدات پیش روی تحقق حکمروایی خوب شهری در خرم آباد پرداخته شده است.

با توجه به این مسئله، مقاله به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که با توجه به تجربیات جهانی و کشور ایران در زمینه مدیریت شهری و بکارگیری رهیافت حکمروایی مطلوب شهری، آیا مدیریت شهری خرم آباد در چهارچوب حکمروایی خوب

شهری مطلوب بوده است یا خیر؟ در این تحقیق، فرضیه زیر بررسی و آزمون می‌گردد:

«بنظر می‌رسد عملکرد مدیریت شهری در شهر خرم آباد با توجه به شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری نامناسب می‌باشد».

حکمرانی شهری را می‌توان در چهار مدل عمومی در قالب مدل‌های مدیریتی، شرکت‌گرا، طرفدار رشد و حکمرانی رفاهی در نظر گرفت. هر یک از مدل‌های حکمرانی شهری از متغیرهای اصلی ترکیب مشارکت‌کنندگان عمده، اهداف مهم، ابزارهای اصلی برای دستیابی به مقاصد و عمومی‌ترین پیامدها تشکیل می‌شود. مدل‌ها همچنین نظام‌های مختلف ارزش‌ها، هنجارها، اعتقادات و روش‌ها را نیز بیان می‌کند. این نظام‌های ارزشی زمینه بروز پیامدهای سیاسی شهری مختلف را پدید می‌آورند.

برای نمونه سیاست‌های شهری برگرفته از حکمرانی شهری‌ای که در آن به علائق تجاری خصوصی توجه می‌شود، با سیاست‌های حکمرانی شهری که در آن شرایط دیگری مانند توجه به مشارکت سیاسی گروه‌های مختلف اجتماعی در نظر گرفته می‌شود؛ تفاوت دارد. البته باید توجه داشت که این مدل‌ها بیانگر گونه‌های آرمانی مدل حکمرانی شهری هستند. توجه جدی به مقوله مدیریت شهری برای اولین بار در امور شهرها، زمانی مورد توجه واقع شد که در سال ۱۹۷۶ در کنار مفاهیمی چون برنامه توسعه پایدار شهری، پروژه شهر سالم در دستور کار یکی از برنامه‌های توسعه سازمان ملل (UNOP) با عنوان مدیریت شهری قرار گرفت (پاپلی یزدی و رجبی، ۱۳۸۶: ۳۲۳).

ویلیامز، مدیریت شهری را یک تئوری و چشم‌انداز نمی‌داند، بلکه آنرا چارچوب و پایه و اساس مطالعات شهری می‌داند. او اضافه می‌کند که مدیریت شهری ارتباط قوی و تنگاتنگ با ماهیت شهر از یک طرف و ساختارهای اجتماعی و اقتصادی از طرف دیگر دارد (مک‌گیل، ۱۹۹۸: ۴۶۴). در مورد مفهوم و کارکرد مدیریت شهری چنین می‌توان بیان کرد که مدیریت شهری بیشتر وجه فنی و اجرایی دارد و نسبت به حکومت شهری، جو حاکمیتی آن کمتر است و نهادهای مدیریتی شهر بیشتر مجری تصمیمات نهادهای حکومتی هستند که معمولاً در سطح ملی یا محلی مطرح شوند (آخوندی و همکاران، ۱۳۸۳: ۷۳).

بحث‌های کلیدی در باره «بهترین» راه‌های اداره شهر، طیف وسیعی از موضوعات مختلفی چون مدل حکومت، قدرت شهردار، نحوه انتخاب شهردار توسط شورا از میان اعضای آن یا خارج از انتخاب شهردار توسط شورا و شهردار (روش‌های مختلف مستقیم، با یکپارچه شهروندان، با رای مجزای مختلف شهر و یا بصورت مرکب)، رأی مخفی غیر حزبی، تعادل رابطه شورا و شهردار، مسئولیت‌پذیری مدیر شهر و بی‌طرفی سیاسی را در برمی‌گیرد (هال، ۲۰۰۵: ۲۱۱).

واژه‌های حکمرانی و حکومت، دارای مفاهیم تخصصی بوده که بعضاً فارغ از مفهوم، معمولاً جایگزین یکدیگر بکار می‌روند. اما قدمت حکمرانی به تاریخ تمدن بشری بر می‌گردد. واژه حکمرانی از لغت یونانی «کبیرن» و «کبیرنتس» گرفته شده و معنی آن هدایت کردن، راهنمایی کردن و یا چیزها را در کنار هم نگاه داشتن، است.

می‌توان گفت، واژه حکمرانی اشاره به پاسخ گو بودن، هم در حوزه سیاست‌گذاری و هم در حوزه اجرا دارد (شریفیان ثانی، ۱۳۸۰: ۱۴۹). حکمرانی به روابط بین دولت و جامعه مدنی، حکمرانان و حکمرانی شوندگان، حکومت و حکومت شوندگان، مربوط می‌شود (مک‌کرن، ۱۹۹۵: ۵). حکمرانی، اعمال قدرت اداری، اقتصادی، سیاسی در راستای مدیریت امور کشور در تمام سطوح بوده و سازو کار فرایندها و موسسات را در بر می‌گیرد که از طریق آن شهروندان و گروه‌های جامعه، منافع خود را به هم پیوند زده، حقوق خود را پیگیری، تعهدات خود را ادا و اختلافات خود را حل و فصل می‌نمایند (برنامه عمران ملل متحد، ۲۰۰۰: ۱). در واقع حکمرانی به افراد و سازمانهایی می‌پردازد که در فرایند تصمیم‌گیری نقش دارند (هم‌دینگر، ۲۰۰۴: ۳) و قابل توجه است که حکمرانی، وجود قدرت در داخل و خارج از اقتدار نهادهای رسمی و غیر رسمی را به رسمیت می‌شناسد و گروه‌های اصلی از بازیگران دولتی، بخش خصوصی و جامعه مدنی را شامل و نیز در بر گیرنده فرآیند شناسایی و تشخیص تصمیماتی است که در آن مجموعه پایه‌ریزی شده‌اند.

گذر از شهرنشینی، ابزاری به الگوی شهرنشینی ارتباطی و مبتنی بر گفتمان ایده‌آل کلامی، مستلزم رهیافت‌های نوین مدیریت شهری است. حکومت شهری و به طور مشخص شهرداریها توانایی لازم برای مواجه شدن با تغییرات بنیادی و گسترده جامعه پسمادران را ندارند و تغییرات پی در پی در نواحی شهری به انواع جدید رهیافت‌های

برنامه‌ریزی نیازمند است (دهنل کشمی، ۲۰۰۷: ۱۳۳) که در بر گیرنده تمام بازیگران و کنشگران شهری باشد.

مفهوم حکمروایی شهری توجه بسیاری از محققان را در سالهای اخیر به خود جلب کرده است (مریسینگ، ۲۰۰۶: ۱۶). گفتمان حکمروایی، عنصر ذاتی همکاری بین جامعه مدنی و جامعه سیاسی و همچنین بین دولت و شهروندان است و ریشه در چشم‌انداز مدیریت عمومی نو دارد که در واقع پاسخی به دلزدگی و ناامیدی از شکست‌های مشهود دولت رفاه، در هم آوردن مؤثرتر و کارآمدتر کالاها و خدمات عمومی است (سدشیوا، ۲۰۰۸: ۶).

بین حکومت و حکمروایی تمایز و جود دارد و عده ای بر این باورند که این دو مفهوم ضرورتاً غیر قابل جمع بوده و در مقابل همدیگر قرار دارند (کل بول، ۲۰۰۵: ۱۳). حکومت، شامل: راهبری، هدایت، تنظیم، تأثیرگذاری و تعیین کردن است که اغلب به همراه قدرت و اجرای امور مربوط به دولت (رکدی، ۲۰۰۳: ۲۵۴) و ایده‌ای سلسله مراتبی و عقلانی راهبردی است (بویزر و هرزل، ۲۰۱۰: ۲) که به ساختار نهادن و مکان تصمیم‌گیری اقتدارگرایانه مربوط می‌شود در حالی که جوهره حکمروایی روابط بین و درون نیروهای حکومتی و غیر حکومتی و به نوعی صورت بندی و مباشرت قوانین رسمی و غیر رسمی مربوط می‌شود که حوزه عمومی را تنظیم کرده و صحنه ای است که دولت به منظور اتخاذ تصمیمات با کنشگران اقتصادی و اجتماعی تعامل دارد (هیدن و همکاران، ۲۰۰۴: ۱۶). و شامل ارزش‌ها، نهادها و فرایندهایی است که از طریق مردم و سازمانها در جهت اهداف عمومی، تصمیم‌گیری، ایجاد اقتدار و مشروعیت اقدام می‌کنند (بهوین، ۲۰۱۰: ۱۲۷).

حکمروایی مطلوب شهری در سال ۱۹۹۴ به یک مشغله ذهنی و پنج سال بعد به یک اجبار تبدیل شده بود (احمد، ۱۹۹۹: ۲۹۵). سازمان ملل، حکمروایی مطلوب را مشارکت برابر همه شهروندان در تصمیم‌گیری می‌داند که عنصر مفهوم سازی های فرا اقتصادی از توسعه، جامعه مدنی است. اصلاح جامعه مدنی همانند بسیاری از مفاهیم دیگر مانند آزادی، دموکراسی و غیره در گذشته، بخصوص دوران یونان باستان مطرح بوده است اما در اندیشه مدرن معنا و مفهوم متفاوتی پیدا کرده است (غنی نژاد، ۱۳۸۷: ۱۴). این مفهوم به مکاتب تفکر لیبرال ویا پسا مارکسیستی تعلق دارد که حاکی از ایجاد

فضایی دموکراتیک به منظور روئیدن و رشد کنشگران و نهادهای بخش خصوصی است (مرکز، ۲۰۰۳: ۷۴۷) و اغلب به عنوان بخش سوم مجزا از بازار و دولت شناخته می‌شود و نقشی اساسی در گسترش حقوق مدنی (روی، ۲۰۰۷: ۶۷۸) و ظرفیت واقعی افراد و سازمانهای محلی برای چالش با ساختارهای قدرت دارد (بتربوری و فرنندو، ۲۰۰۶: ۱۸۵). در فلسفه سیاسی غرب این مفهوم در عصر روشنگری و از مکاتب اسکاتلند ظاهر شد.

هگل، از مفهوم جامعه مدنی به عنوان بنیاد زندگی اخلاقی در کنار خانواده و حکومت یاد می‌کند و از نظر او جامعه مدنی شامل نظام نیازها و شکل‌های تنظیم عمومی است (کالینکوس، ۱۳۸۵: ۸۹). احیای این مفهوم در نظریه‌های دموکراسی بیشتر مدیون آلکسی دو توکویل است که جامعه مدنی را حافظ اصلی در برابر اقتدارگرایی حکومت اکثریت در یک دموکراسی توده‌ای می‌داند. بنابراین جامعه مدنی عبارت است از تشکیل فعالانه در روابط نهادی از رهگذر چانه زنی با حکومت (پرکینز، ۲۰۰۹: ۳۹۷) و عده‌ای معتقدند که توسعه دموکراسی از رهگذر چالش تنش‌های سازنده بین دولت و جامعه مدنی اتفاق می‌افتد. به عبارتی کیفیت جامعه مدنی، سرنوشت توسعه سیاسی و اقتصادی آینده در یک منطقه را رقم می‌زند. رابرت پوتنام، سرمایه اجتماعی را چنین تعریف می‌کند: جنبه‌هایی از سازمان اجتماعی همانند شبکه‌ها، هنجارها و اعتماد که همیاری و همکاری برای دسترسی به منافع متقابل را تسهیل می‌کند (پودام، ۱۹۹۳: ۱۷۶).

۲- داده‌ها و روش شناسی

روش تحقیق توصیفی-تحلیلی می‌باشد که در آن داده‌ها و اطلاعات مورد نیاز از طریق منابع کتابخانه‌ای و میدانی (پرسشنامه) جمع‌آوری شده است. برای روایی و پایایی سؤالات پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است و سطح پایایی سؤالات پرسشنامه براساس ضریب آلفای کرونباخ ۸۷ درصد محاسبه شده است که بیانگر ضریب اعتماد بالایی آن است. حجم نمونه تحقیق با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۴ نفر از شهروندان و ۳۴ نفر از کارشناسان و متخصصان مدیریت شهری انتخاب شده است. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار spss آزمون t و مدل swot استفاده شده است. تحلیل swot شامل استخراج نقاط قوت و ضعف داخلی و فرصت‌ها،

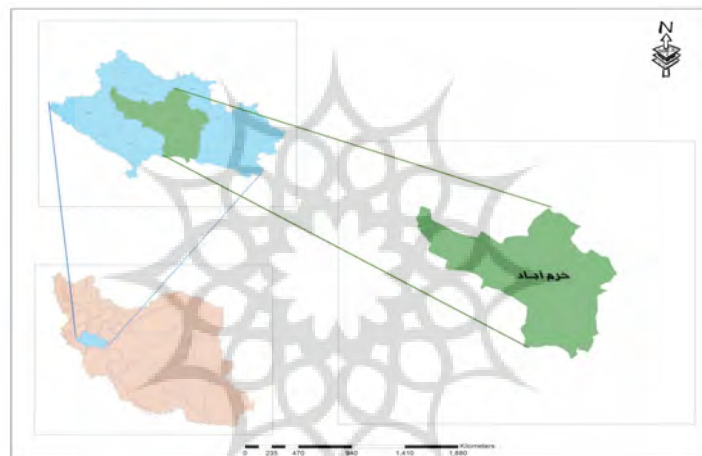
تهدید خارجی، ماتریس ارزشیابی عوامل داخلی (IFE)، ماتریس ارزشیابی عوامل خارجی (EFE)، ماتریس داخلی خارجی (IE)، ایجاد ماتریس تهدیدات، فرصت ها، نقاط قوت، نقاط ضعف و نقاط قوت (TOWS) و در نهایت ماتریس برنامه ریزی راهبردی کمی (QSPM) است. شاخص های استفاده شده در تحقیق عبارتند از مشارکت، شفافیت، قانون مداری، پاسخگویی، عدالت، کارایی و اثر بخشی که شرح هر کدام در جدول (۱) آورده شده است.

جدول ۱- شاخص های حکمروایی مطلوب شهری مورد استفاده در پژوهش

مشارکت (participation)	منظور از مشارکت در حکمروایی مطلوب شهری، قدرت تأثیر گذاران بر تصمیم گیریها و سهم شدن شهروندان در قدرت است.	(گافری و زرین کاویان، ۲۰۰۱: ۱۱۰-۸۸)
شفافیت (Transparency)	به نظر پینریو (۱۹۹۵)، این معیار بر گردش آزاد اطلاعات و آگاهی مستمر شهروندان از روندهای موجود استوار است.	(پاداش و همکاران، ۱۳۸۶: ۷۴)
قانون مداری (Ruleflaw)	منظور از قانون مداری، اجرای قوانینی است که برای همه سودمند و ضروری است. بدون استثنا گذاشتن، میان هریک از شهروندان.	(UNDP, 2002: 3)
پاسخگویی (Accountability)	این ویژگی ارتباط نزدیکی با اصل قانون مداری دارد. به بیان دیگر اگر صاحبان قدرت در مقابل عموم مردم پاسخگو باشند؛ مشروعیت پیدا می کنند.	(جانستون، ۱۹۹۳: ۳)
عدالت (Equity)	منظور از عدالت، تلاش در جهت تخصیص عادلانه منابع و مشارکت اقشار محروم در اعلام نظر و تصمیم گیری است.	(برک پور، ۱۳۸۶: ۵۰۲)
کارایی و اثر بخشی (EFFiciency and EFFECTiveness)	سازمان ملل، اثر بخشی را اینچنین تعریف کرده است: فرایندها و نهادها، نتایجی به بار می آورند که نیازها را تامین کرده و در عین حال بهترین استفاده از منابع بشود.	(میدری، ۱۳۸۳: ۵۰۲)

خرم آباد مرکز شهرستان خرم آباد و استان لرستان است. این شهرستان از شمال به شهرستان سلسله، از شمال شرق به شهرستان بروجرد، از شرق به شهرستان های دورود و الیگودرز،

از جنوب به شهرستان اندیمشک و از غرب و جنوب غرب به شهرستان‌های کوه‌دشت، دوره و پلدختر محدود می‌شود. شهر خرم‌آباد در مختصات ۳۳ درجه و ۴۸ دقیقه عرض شمالی و ۴۸ درجه و ۳۵ دقیقه طول شرقی و در ارتفاع ۱۱۴۷/۸ متری از سطح دریا قرار دارد. این شهر دارای آب و هوای مدیترانه‌ای معتدل و نیمه مرطوب است و دارای میزان بارندگی بسیار، به‌خصوص در بهار می‌باشد. بر اساس سرشماری مرکز آمار ایران، جمعیت شهرستان خرم‌آباد در سال ۱۳۹۰ برابر با ۴۸۷۱۶۷ نفر بوده است که ۲۷/۷ درصد جمعیت استان لرستان را شامل می‌شود. به این ترتیب، شهرستان خرم‌آباد، پرجمعیت‌ترین شهرستان استان لرستان محسوب می‌شود.

شکل ۱- موقعیت جغرافیایی شهر خرم‌آباد

۳- بحث

از بین ۴۱۸ نفر پاسخگویان به پرسشنامه، تعداد ۲۷۸ نفر (۶۶/۵۰ درصد) را مرد و تعداد ۱۴۰ نفر (۳۳/۴۹ درصد) را زنان تشکیل می‌دهند. از بین ۴۱۸ نفر پاسخگویان به پرسشنامه تعداد ۹۶ نفر (۲۲/۱۸ درصد) زیر ۳۰ سال، ۱۵۶ نفر (۳۷/۳۲ درصد) بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۱۱۷ نفر (۲۷/۹۹ درصد) بین ۴۱ تا ۵۰ سال و ۶۰ نفر (۱۴/۳۵ درصد) از شرکت کنندگان را افراد بالای ۵۰ سال تشکیل می‌دهند. همچنین توصیف پاسخ‌گویان بر حسب وضعیت تحصیلی نشان داد از بین ۴۱۸ نفر از پاسخگویان به پرسشنامه، تعداد ۱۳۵ نفر (۳۲/۹۲ درصد) را افراد دیپلم و زیر دیپلم، تعداد ۲۱۶ نفر (۵۱/۶۷ درصد) را افراد با تحصیلات کاردانی و کارشناسی و تعداد ۵۷ نفر (۶۳/۱۳ درصد) را افراد دارای

مدرك كارشناسی ارشد و بالاتر تشكيل می دهند. پس از اشاره به یافته های توصیفی تحقیق، اکنون به یافته های تحلیلی که عمدتاً مبتنی بر آمار استنباطی و آزمون های آماری (Ttest) تک نمونه ای، جهت تأیید یا رد فرضیه و در نهایت تعمیم به یک جامعه بزرگتر (جامعه آماری) است، با توجه به جدول (۲) پرداخته شده است.

جدول ۲- نتایج آزمون T تک نمونه ای برای شاخص های حکمروایی مطلوب از دیدگاه شهروندان

شاخص	تعداد	میانگین	آماره t	سطح معناداری	اختلاف میانگین	حد بالا	حد پایین
۱ مشارکت	۳۸۴	۲/۱۰	-۳۲/۲۲۸	۰۰۰/۰	۰/۸۹	-۰/۸۴۳۹	-۰/۹۵۳۱
۲ اثربخشی	۳۸۴	۲/۱۴	-۲۷/۲۲۱	۰۰۰/۰	۰/۸۲	-۰/۵۶۵۱	-۰/۹۱۱۰
۳ شفافیت	۳۸۴	۲/۰۴	-۲۸/۷۵۶	۰۰۰/۰	۱/۰۵	-۰/۹۸۶۳	-۰/۹۸۵۶
۴ قانون مداری	۳۸۴	۱/۹۸	-۳۲/۰۸۷	۰۰۰/۰	۰/۵۹	-۰/۹۶۶۵	-۱/۰۴۸۵
۵ پاسخگویی	۳۸۴	۱/۹۵	-۳۲/۴۸۷	۰۰۰/۰	۰/۹	-۰/۸۸۷۳	-۰/۱۰۸۵
۶ عدالت	۳۸۴	۲/۰۱	-۲۷/۱۰۵	۰۰۰/۰	۰/۹۸	-۰/۹۰۲	-۱/۴۴۸

بر اساس نتایج بدست آمده از جدول (۲)، نظر شهروندان در مورد شاخص ها نامطلوب می باشد. سطح معناداری همه شاخص ها با اطمینان ۹۹ درصد و در سطح خطای کمتر از ۰/۰۱ می باشد و همچنین فاصله اطمینان تفاوت میانگین نیز منفی می باشد که نشان می دهد شاخص های اندازه گیری شده میانگینی پایینتر از مقدار آزمون، که در اینجا عدد ۳ می باشد، دارند و همچنین میزان آماره t نیز مبین وجود تفاوت معناداری بین میانگین های بدست آمده و مقدار آزمون می باشد. بیشترین میانگین مربوط به شاخص کارایی و اثر بخشی و کمترین میزان مربوط به شاخص پاسخگویی با میانگین ۱/۹۵ می باشد. در نتیجه با توجه به نتایج می توان گفت، شهروندان دید نامناسبی نسبت به عملکرد مدیریت شهر خرم آباد دارند. و سپس به منظور سنجش شاخص های حکمروایی مطلوب شهری از دیدگاه کارشناسان با توجه به جدول زیر پرداخته شد.

جدول ۳- نتایج آزمون T تک نمونه ای برای شاخص‌های حکمروایی مطلوب از دیدگاه کارشناسان

شاخص	تعداد	میانگین	آماره t	سطح معناداری	اختلاف از میانگین	حد بالا	حد پایین
۱ مشارکت	۳۴	۲/۴۸	-۳/۹۵۸	۰/۰۰۱	-۰/۵۲	-۰/۲۷۰۰	-۰/۸۵۶۲
۲ اثربخشی	۳۴	۲/۸۶	-۳/۹۸۴	۰/۰۴	-۰/۱۴	-۰/۵۳۴۵	-۰/۰۶۳۴
۳ شفافیت	۳۴	۳/۴۰	۲/۳۳۲	۰/۰۳	۰/۳۹	۰/۷۴۰۸	۰/۰۴۹۲
۴ قانون‌مداری	۳۴	۲/۷۵	-۱۰/۸۹۴	۰/۰۳	-۰/۲۷	-۰/۲۳۵۸	-۰/۱۰۱۱
۵ پاسخگویی	۳۴	۳/۳۸	۲/۳۹۵	۰/۰۴	۰/۳۷	۰/۶۲۹۰	۰/۲۰۲۵
۶ عدالت	۳۴	۲/۶۸	-۱/۸۱۱	۰/۰۲	-۰/۳۲	-۰/۳۱۲	-۰/۴۷۵۹

براساس نتایج جدول (۳)، شاخص، قانون‌مداری، عدالت، مشارکت، اثربخشی و کارایی، میانگینی پایین‌تر از مقدار آزمون (عدد ۳) دارند و در واقع از دیدگاه کارشناسان عملکرد مدیریت شهری در مورد این چهار شاخص مطلوب نمی‌باشد. اما دو شاخص پاسخگویی و شفافیت میانگینی بالاتر از مقدار آزمون یعنی (عدد ۳) دارند. سطح معناداری بدست آمده برای شاخص‌ها متفاوت می‌باشد. به این ترتیب شاخص مشارکت با اطمینان ۹۹ درصد و سطح خطای کمتر از ۱ درصد معنی‌دار می‌باشد. شاخص‌های کارایی و اثربخشی، پاسخگویی، شفافیت، قانون‌مداری و عدالت با اطمینان ۹۵٪ و سطح خطای کمتر از ۰/۰۵ معنی‌دار می‌باشند. بنابراین همان‌طور که از نتایج بدست آمده از نظر کارشناسان و شهروندان مشخص می‌باشد، دو گروه نظر منفی نسبت به عملکرد مدیریت با توجه به شاخص‌های حکمروایی شهری دارند و کارشناسان فقط به دو شاخص شفافیت و پاسخگویی نظر مثبتی دارند. در مرحله بعد به منظور ارزیابی شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری در شهر خرم‌آباد از مدل "SWOT" استفاده شد که مراحل این مدل به صورت زیر می‌باشد.

۳-۱- ماتریس ارزشیابی عوامل داخلی (IFE)

این ماتریس ارزشیابی عوامل داخلی برای سازمان است. این ماتریس نقاط قوت و ضعف اصلی واحدهای وظیفه‌ای سازمان را تدوین و ارزشیابی می‌کند. همچنین برای شناسایی و ارزشیابی روابط بین این واحدها راه کارهایی ارائه می‌دهد. اگر نمره G نهایی سازمان کمتر از ۲/۵ باشد به این معناست که سازمان از نظر عوامل داخلی دچار ضعف

است. اگر نمره G نهایی بیش از $2/5$ باشد به این معناست که سازمان از نظر عوامل درونی دارای قوت است. پس از شناسایی نقاط قوت و ضعف، آنها را در ماتریس ارزشیابی عوامل داخلی قرار می‌دهیم. در این مرحله مهم ترین نقاط قوت و ضعف، فهرست و سپس وزن دهی گردید تا نمره نهایی عوامل داخلی مشخص شود و طبق نتایج بدست آمده از جدول، وجود متخصصان و کارشناسان در شهر خرم آباد و جایگاه این شهر به عنوان بزرگترین قطب جمعیتی، اقتصادی و فرهنگی استان با نمره $0/12$ مهم ترین نقطه قوت و نبود تأمین بودجه لازم شهرداری به دلیل خودکفایی آنها و نبود درآمد پایدار با نمره $0/04$ و اعمال نفوذ و دخالت افراد غیر مسئول در تصمیم گیری شهری با نمره $0/05$ به عنوان مهمترین نقطه ضعف در ساختار مدیریتی شهر خرم آباد در جهت نیل به حکمروایی خوب شهری هستند.

جدول ۴- ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)

نمره نهایی	نمره	ضریب	ماتریس ارزیابی عوامل داخلی (IFE)	
0/05	1	0/05	شفافیت نسبی در مورد تخلفات اداری	قوت
0/06	2	0/03	علاقه شهروندان به مشارکت در اداره امور شهر	
0/12	3	0/04	وجود متخصصان و کارشناسان در شهر خرم آباد	
0/04	1	0/04	همکاری نهادهای علمی با مدیران شهری	
0/05	1	0/05	تسهیلات برای رسیدگی به شکایت های شهروندان	
0/06	2	0/03	واگذاری بخشی از وظایف شهرداری به بخش خصوصی	
0/02	1	0/03	ایجاد مدیریت خاص جهت رسیدگی به امر حاشیه شهر	
0/04	2	0/02	ناحیه محوری	
0/12	3	0/04	جایگاه خرم آباد به عنوان بزرگترین قطب جمعیتی، اقتصادی و فرهنگی	
0/06	2	0/03	کنترل و مدیریت بهینه زمین	
0/06	2	0/03	هماهنگی ضعیف بین نهادهای شهری و موازی کاری	ضعف
0/06	1	0/06	نبود پاسخ گویی قوانین شهری حاضر به نیازهای جدید و همچنین ضعف قانونمندی	
0/06	2	0/03	معقولانه نبودن زمان و هزینه های طرح ها و نبود شفافیت در این زمینه	

۰/۱۵	۳	۰/۰۵	متناسب نبودن قوانین شهری با نیازهای جدید	۴
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	وجود فساد اداری و عدم تعهد شغلی در شهرداری و سایر نهادهای اداره امور شهر	۵
۰/۱	۲	۰/۰۵	عدم تحقق مدیریت یکپارچه شهری	۶
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	عدم امکانات برابر بین مناطق شهری و محرومیت نسبی بعضی از مناطق	۷
۰/۰۵	۱	۰/۰۳	اعمال نفوذ و دخالت افراد غیر مسئول در تصمیم‌گیری‌های شهری	۸
۰/۰۷	۱	۰/۰۷	ضعف اطلاع‌رسانی کافی به شهروندان در باره جزئیات طرحها	۹
۰/۱۲	۴	۰/۰۳	نبود دیدگاه راهبردی در مسئولان و نبود راهکار مناسب برای آینده شهر	۱۰
۰/۰۴	۱	۰/۰۴	نبود تأمین بودجه لازم شهرداری‌ها به دلیل خودکفایی آنها و نبود درآمدهای پایدار	۱۱
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	نگرش نامطلوب شهروندان به شهرداری	۱۲
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	موازی کاری و عدم هماهنگی سازمان‌ها و نهادهای متوالی اداره امور شهر	۱۳
۱/۳۳			نمره نهایی	

۳-۲- ماتریس ارزشیابی عوامل خارجی (EFE)

در این مرحله، مهمترین فرصت‌ها و تهدیدات پیشروی نظام حکمروایی مطلوب شهر خرم‌آباد تعیین و سپس وزن دهی گردید تا نمره نهایی مشخص شود و طبق نتایج بدست آمده استفاده از فناوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی و استفاده از دیدگاه شهروندان با نمره وزنی ۰/۱۲ و نقش و جایگاه شهر خرم‌آباد به عنوان یک شهر تاریخی توریسم پذیر با نمره وزنی ۰/۱۰ به عنوان مهم‌ترین فرصت پیشرو و عدم عزم جدی مسئولان برای ارتقای شرایط مدیریتی در ارتباط با مدیریت واحد شهری با نمره وزنی ۰/۱۵ و مدیریت جزئی نگر و عدم توجه به برنامه‌ریزی‌های استراتژیک بلندمدت با نمره وزنی ۰/۱۵ به عنوان مهم‌ترین تهدیدات پیشرو تحقق حکمروایی خوب در شهر خرم‌آباد تعیین گردیدند. در این ماتریس میانگین مجموع نمرات نهایی ۲/۵ می‌باشد. اگر این میانگین به عدد ۴ برسد، یعنی سازمان در برابر عوامل خارجی (فرصت‌ها و تهدیدات) بسیار عالی واکنش نشان داده است. عدد ۱ بیانگر این است که سازمان نتوانسته است از فرصتهای موجود بهره‌برداری کند و یا از عواملی که موجب تهدید آن شده

است، دوری نماید. بنابراین براساس این ماتریس، نمره نهایی بدست آمده برابر است با ۱/۶۱ که نشان دهنده اینست که مدیریت شهری نتوانسته در برابر این عوامل واکنش مناسبی نشان دهد.

جدول ۵- ماتریس عوامل خارجی (EFE)

نمره نهایی	نمره	ضریب	ماتریس عوامل خارجی (EFE)	نوعیت ها
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	وجود شرایط مناسب جهت واگذاری بعضی از امور به بخش خصوصی	نوعیت ها
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	استفاده از فناوریهای ارتباطی و اطلاعاتی و استفاده از دیدگاه و نظرات شهروندان	
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	افزایش آگاهی مردم و تقاضای روز افزون آنها جهت مشارکت در اداره سرنوشت محیط زندگی خود	
۰/۰۶	۲	۰/۰۳	گسترش دولت الکترونیک و ارائه خدمات بهتر به شهروندان	
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	گامهای مثبت در راستای تمرکز زدایی و خصوصی سازی	
۰/۰۶	۱	۰/۰۶	امکان هماهنگی و همکاری سازنده با دستگاههای دولتی و خدماتی در سطح شهر	
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	راهبرد دولت برای کوچک سازی نهادهای دولتی و اداری از جمله شهرداری	
۰/۱	۲	۰/۰۵	مطالعات برنامه ریزی آمایش استان لرستان شهر خرم آباد	
۰/۱	۲	۰/۰۵	نقش و جایگاه شهر خرم آباد به عنوان یک شهر تاریخی توریسم پذیر	
۰/۱۲	۲	۰/۰۶	عدم شایسته سالاری در بکارگیری مدیران و متخصصان	تهدیدها
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	مدیریت جزئی نگر و عدم توجه به برنامه های استراتژیک و بلند مدت	
۰/۱۲	۳	۰/۰۴	ضعف قانون مندی در سطح کلان	
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	ادامه رویکرد بخشی در سازماندهی دولتی	
۰/۱۲	۴	۰/۰۳	دخالت جناح های سیاسی و گروه های مختلف ذینفع	
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	مدیریت خرد نگر (مدیریت سنتی)	
۰/۱۵	۳	۰/۰۵	عدم عزم جدی مسئولان برای ارتقای شرایط مدیریتی در ارتباط با مدیریت شهری	
۰/۰۸	۲	۰/۰۴	فراهم نبودن زمینه های لازم جهت مشارکت شهروندان	
۰/۱	۲	۰/۰۵	ساختار تمرکز طلبانه و روند نه چندان مطلوب تمرکز زدایی در کشور	
۱/۶۱			نمره نهایی	

پس از طی مراحل ذکر شده، نوبت به تشکیل ماتریس داخلی- خارجی می‌شود؛ در این ماتریس نمرات نهایی حاصل از ماتریس (IFE) و (EFE) برای تعیین موقعیت حکمروایی مورد استفاده قرار می‌گیرد. با توجه به این ماتریس، شکل (۲)، موقعیت حکمروایی در خرم‌آباد از میان چهار موقعیت مشخص شده، در بدترین موقعیت یعنی حالت تدافعی، قرار دارد این بدان معنی است که از یک طرف با نقاط ضعف داخلی و از طرف دیگر با تهدیدهای خارجی روبرو است. در این وضعیت اقداماتی که انجام می‌شود باید در راستای کاهش نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدها باشد.

شکل ۲- ماتریس عوامل داخلی- خارجی (IFE)

در یک جمع‌بندی کلی با توجه به یافته‌های تحقیق می‌توان گفت که نتایج بدست آمده از آزمون T و مدل SWOT در این تحقیق با نتایج تحقیق رهنما و همکارانش که در سال ۱۳۸۹ در مورد «بررسی جایگاه حکمروایی در شهر مشهد» صورت گرفته، همخوانی دارد. یعنی در شهر خرم‌آباد هم مانند مشهد جایگاه حکمروایی شهری در مدیریت شهری نامطلوب می‌باشد. همچنین نتایج بدست آمده با کار تحقیقاتی پرهیزکار و همکارانش که در مورد «جایگاه حکمروایی در کلان منطقه تهران» انجام شده، همخوانی دارد. بنابراین با توجه به نتایج بدست از آزمون T و مدل SWOT نظر شهروندان و کارشناسان، می‌توان گفت که فرضیه مطرح شده، تأیید می‌گردد. یعنی عملکرد مدیریت شهری خرم‌آباد با توجه به شاخص‌های حکمروایی مطرح شده نا مطلوب می‌باشد.

۴- نتیجه‌گیری

حکمروایی مطلوب شهری عامل پیونددهنده میان اصول و ارزش‌های حاکمیتی و رویکردی نوین و انطباق سازماندهی به حساب می‌آید و زمینه توسعه پایدار را فراهم

می‌آورد. شاخص‌های حکمروایی مطلوب، شاخص‌هایی هستند که در شرایط کنونی به هر میزان که مورد بی‌توجهی قرار گیرند، به همان اندازه در مدیریت شهری اختلال وارد می‌شود. در این تحقیق، به ارزیابی عملکرد مدیریت شهری خرم آباد با توجه به شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری پرداخته شده است. شاخص‌های انتخاب شده عبارتند از: مشارکت، شفافیت، قانون مداری، عدالت، کارایی و پاسخگویی. نتایجی که از آزمون شاخص‌ها با استفاده از آزمون T بدست آمده، نشان می‌دهد که شهروندان دید مناسبی نسبت به عملکرد مدیریت شهری خرم آباد با توجه به شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری ندارند. همچنین کارشناسان غیر از شاخص قانون مندی و کارایی و اثر بخشی نسبت به بقیه شاخص‌ها دید منفی دارند. همچنین با استفاده از مدل SWOT، نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدات پیشروی امر مدیریت شهری در خرم آباد مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت و نتایج بدست آمده نشان داد که از بین چهار حالت تهاجمی، محافظه کارانه، تدافعی و رقابتی، در بدترین موقعیت یعنی حالت تدافعی، قرار دارد. این بدان معنی است که از یک طرف با نقاط ضعف داخلی و از طرف دیگر با تهدیدهای خارجی روبرو است. در این وضعیت اقداماتی که انجام می‌شود باید در راستای کاهش نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدها باشد. بدین ترتیب با توجه به نتایج بدست آمده به سؤال مطرح شده تحقیق هم جواب داده می‌شود یعنی عملکرد مدیریت شهری خرم آباد با توجه به شاخص‌های حکمروایی مطلوب شهری مناسب نمی‌باشد. در نهایت راهکارها و پیشنهادات زیر جهت حل مسائل مدیریتی و بهبود عملکرد مدیریت شهری پیشنهاد می‌گردد.

- ۱- رعایت عدالت در توزیع خدمات در سرتاسر شهر بصورت یکسان
- ۲- نظر خواهی از عموم شهروندان در مورد طرح‌ها و برنامه‌ها و شفاف سازی برای مردم در مورد مناقصه‌های شهری
- ۳- ایجاد شبکه جدید و واقعی دریافت نظرات، خواسته‌ها و پیشنهادات شهروندان و استفاده از این نظرات

یادداشت‌ها:

- 1- Kyber
- 2- Kybernetes

فهرست منابع

۱. آخوندی، عباس. برک پور، ناصر. اسدی، ایرج. (۱۳۸۷). آسیب شناسی مدل اداره امور شهر در ایران. فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، شماره ۶۳، صفحات ۱۵۶-۱۳۵.
۲. اسدی، روح الله. (۱۳۸۸). تحلیل جایگاه حکمروایی خوب شهری در شهر مشهد با مدل SWOT. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه فردوسی، مشهد.
۳. اطهاری، کمال. (۱۳۸۶). حکمروایی شهری و مبانی نظری و ضرورت شکل‌گیری آن در ایران. جستارهای شهرسازی، شماره ۱۹ و ۲۰.
۴. اسماعیل‌زاده، حسن. صرافی، مظفر. (۱۳۸۵). جایگاه حکمروایی خوب برنامه‌ریزی شهری طرح متروی تهران. فصلنامه مدرس علوم انسانی.
۵. برک‌پور، ناصر. (۱۳۸۶). حکمروایی خوب شهری و نظام اداره شهرها در ایران. مجموعه مقالات کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری. صفحات ۵۱۷-۴۹۱.
۶. پاپلی‌یزدی، محمدحسین. رجبی‌سناجردی، حسین. (۱۳۸۲). نظریه‌های شهرسازی و پیرامون شهر. انتشارات سمت، تهران.
۷. میدری، احمد. خیرخواهان، جعفر. (۱۳۸۳). حکمروایی خوب بنیاد توسعه. چاپ اول، انتشارات دفتر بررسی‌های اقتصادی مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، تهران.
۸. غنی‌نژاد، موسی. (۱۳۸۷). جامعه مدنی، آزادی، اقتصاد، سیاست. چاپ دوم. نشر طرح نو، تهران.
۹. ممتاز، فرهاد. (۱۳۸۲). جامعه شناسی شهری. شرکت انتشار، تهران.
۱۰. کاظمیان، غلامرضا. (۱۳۸۳). تبیین رابطه ساختار حاکمیت و قدرت شهری با سازمان یابی فضایی. پایان‌نامه دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تربیت مدرس.
11. Ahmed, I., (1999). **Governance and the international development community: making sense of the Bangladesh experience.** Contemporary south Asia. Vol.3, No.3, pp: 295-309
12. Batterbury, s.,p.j.and Fernando, j., (2006). **Rescaling governance and the impacts of political and environmental decentralization anin troduction.** World Development, vol. 34, No.11, pp:1851-1863
13. Bulkery, H., (2005). **Reconfiguring environmental governance: towards a politics of scales and networks.** Political geography, No.24, pp:875- 902
14. Buizer, M., Herzel, A., (2010). **Combining deliberative governance theory and discource analysis to understand the**

- deliberative incompleteness of centrally formulated plans.** Forest policy and economic, No.xxx, pp: 1-9.
15. -Bhuiyan, S., (2010). **A crisis in governance: urban solid waste management in Bangladesh.** Habitat international, No.34, pp:125- 133.
 16. Hamedinger, A., (2004). **The changing organization of spatial planning in Vienna.** Vienna University of Technology.
 17. Hyden, G., Court, J., and Mease, K., (2004). **Making sense of governance: empirical evidence from sixteen developing countries.** Boulder: Lynne Rienner.
 18. Hall, J., (2005). **Governance.** Published in **Encyclopedia of city.** Edited by Roger W. Caves, Routledge, London and New York.
 19. Johnston, w., Ronald, minis., (1993). **Tward democratic decentralization: Approaches to promoting good governance.** Research Triangle Institute.
 20. Mercer, C., (2003). **Performing partnership: civil society and the illusions of good governance in Tanzania.** Political geography, No.22, pp: 741- 763
 21. Mercer, M., (2003). **Performing partnership: civil society and the illusions of good governance in tanzani.** Political Geography, NO.22, pp:741-763
 22. Marrising, E., Bolt, G., Kempen, R., (2006). **Urban governance and social cohesion: effects of urban restructuring policies in two Dutch cities.** Cities, Vol.23, No.4, pp: 279-290
 23. McCarney, P., (1995). **towards and Understanding of Governance.** The emergency of idea and its implications for urban research in developing countries. University of Toronto.
 24. Putham, R., (1993). **Making democracy work.** Princeton, Newjersey, Princeton University Press.
 25. Perkins, H., (2009). **Out from the (green) shadow? Neoliberal hegemony through the market logic of shared urban environmental governance.** Political geography, No.28, pp:395-405.
 26. Putnam, R.,(1993). **Making democracy work.** Princeton, Newjersey, Princeton University Press.
 27. Pierre, J., (1999). **Models of urban governance: the tnetstitutional Dimenension of urban politics.** Urban A fairs Reviw, Vo.14, Issue3.
 28. Roberts, M., Wright, S., O'Neil, PH., (2007). **Good governance in the Pacific? Ambivalence and Possibility.** Geoforum, No.38, pp: 967- 984.

29. Rakodi, P., (2003). **Politics and performance: the implications of emerging governance arrangements for urban management approaches and information systems.** Habitat international, No.27, pp:523-547
30. Sadashiva, M., (2008). **Effects of civil society on urban planning and governance in Meysore, India.** Doctoral thesis, Technical University of Dortmund.
31. UN Habitat., (2009). **Urban Governance index (UGI) a tool to measure progress in achieving good urban governance.**
32. www.un.habitat.org

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی